

20. ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2013. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Test se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnoga slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u testovima i praktičnim radovima primjenjuje se *Popis geografskih imena* izrađen za potrebe natjecanja.

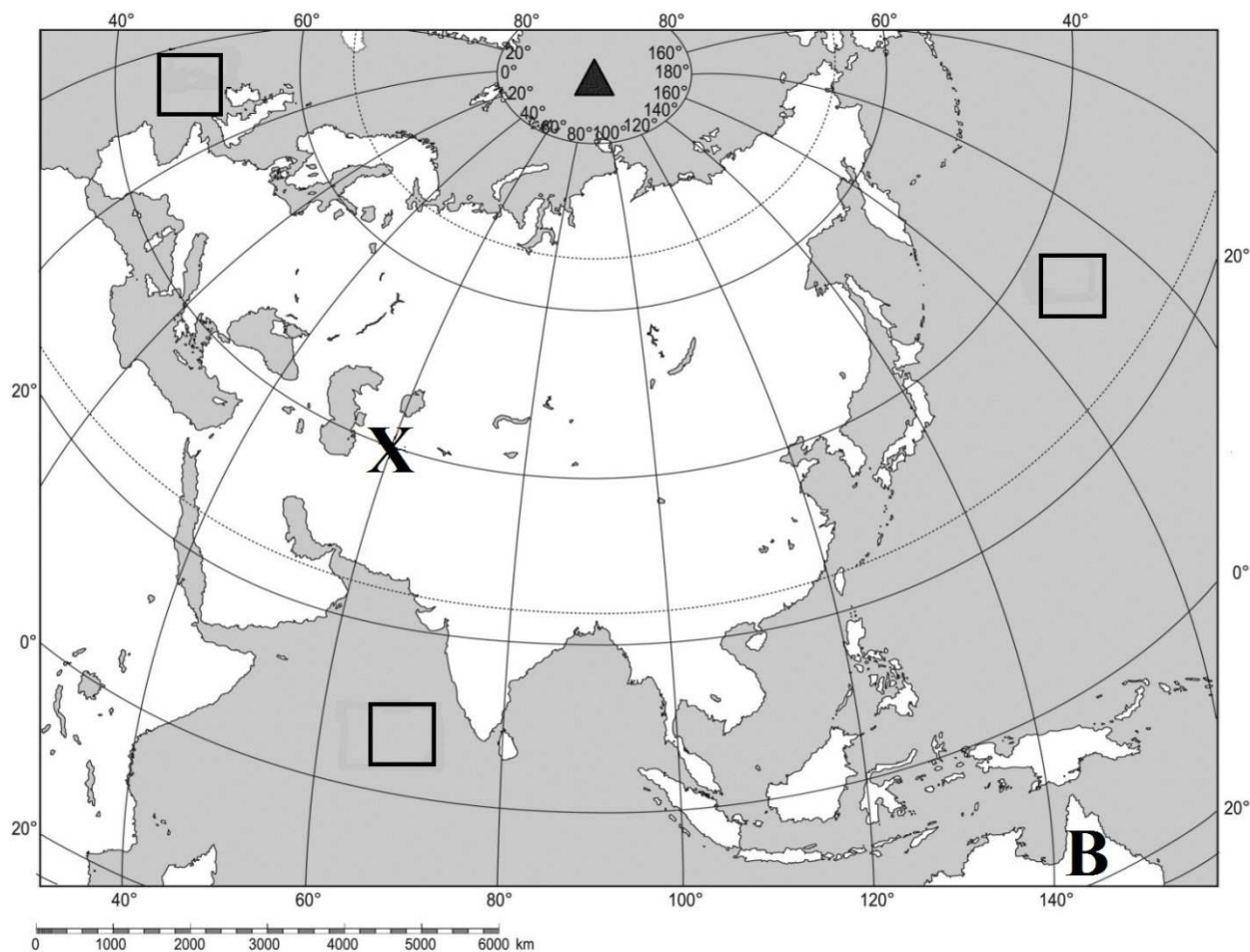
Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, osim u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo.

Za vrijeme testiranja ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio testa.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadaci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadaci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ KARTE EUROPE I AZIJE

2

1. Odredi geografski smještaj mjesta koje je na karti označeno slovom **X**.

Mjesto je udaljeno _____° _____ od ekvatora

i _____° _____ od početnog meridijana i nalazi se u

_____ pojasu (napiši puni naziv toplinskog pojasa).

2

2. Ime točke označene na priloženoj karti trokutićem je _____, a ime mora u kojem se ta točka nalazi je _____.

2

3. Upiši broj **1** u kvadratić koji označava ocean kojem pripada more u kojem se nalazi točka označena trokutićem. Ime tog oceana je _____.

2

4. Ime kontinenta čiji je dio na karti označen slovom **B** je _____, a prema površini u usporedbi s ostalim kontinentima, od najvećeg prema najmanjem nalazi se na _____ mjestu (upiši broj).

3

5. Na priloženoj karti ispuni kemijskom olovkom dio Azije na zapadnoj Zemljinoj polutki.

Na priloženoj karti upiši slovo **M** na usporednicu na kojoj Sunce jedino ne izlazi prvog dana ljeta na južnoj polutki.

Na priloženoj karti dio Afrike u sjevernom umjerenom pojasu označi kosim crtama.

U SLJEDEĆIH DEVET ZADATKA DOPUNI REČENICE.

2

6. Zemlja je u položaju jesenske ravnodnevice na datum _____.
Tada sunčeve zrake padaju okomito na _____ (upiši ime paralele).

2

7. Prostor Hrvatske pripada _____ vremenskoj zoni
(upiši puni hrvatski naziv). U razdoblju zimskog računanja vremena kada je u Londonu 12:00 sati,
u Zagrebu je _____ sati.

2

8. Zajednički naziv za sve oblike Zemljine površine na kopnu i u vodi je _____, a
naziv za biljke i životinje iz davnih geoloških razdoblja sačuvanih u stijinama je _____.

2

9. Podnevnici u geografskoj mreži na _____° i _____° dijele Zemlju na _____
i _____ polutku (upiši nazive polutki).

3

10. Mjesto u unutrašnjosti Zemlje gdje potres nastaje naziva se _____. Najrazorniji
potresi nastaju na granicama litosfernih ploča na kojima se odvijaju procesi _____
i _____ (upiši nazive).

2

11. Gornji dio plašta i Zemljina kora čine povezanu cjelinu koja se naziva _____.
Granicu između Zemljine kore i plašta otkrio je hrvatski znanstvenik _____
_____ (upiši puno ime i prezime).

2

12. Valovito savijeni slojevi Zemljine kore nazivaju se _____, a proces dizanja,
spuštanja ili uzdužnog pomicanja Zemljine kore duž pukotine naziva se _____.

3

13. Naziv paralele na 23°27' južno od ekvatora je _____.
Ona dijeli _____ i _____
toplinski pojas (upiši nazive toplinskih pojasa).

2

14. Razaralačkim djelovanjem rijeka nastaje dolina koja u presjeku ima oblik slova _____, a
razaralačkim djelovanjem ledenjaka nastaje dolina koja u presjeku ima oblik slova _____.

**U SLJEDEĆEM ZADATKU U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI
KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.**

2

15. Od prvog dana zime do prvog dana proljeća na sjevernoj Zemljinoj polutki osvjetljeni dio dana je
sve **kraći / duži**. Od prvog dana jeseni do prvog dana ljeta na južnoj Zemljinoj polutki noći su sve
kraće / duže.

**U SVAKOM OD SLJEDEĆIH ŠEST ZADATKA JEDAN JE ODGOVOR TOČAN.
ZAKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.**

1 **16.** Na kojoj se od navedenih Zemljinih polutki nalazi najveći udio kopna na Zemlji?
a) istočnoj b) sjevernoj c) vodenoj d) kopненоj

1 **17.** Koliko dana je potrebno da bi Mjesec u vrtnji oko Zemlje ponovno zauzeo istu mijenu?
a) 27.5 dana b) 29.5 dana c) 30 dana d) 31 dan

1 **18.** Na kojoj je od navedenih točaka Zemljina sila teža najjača?
a) u točki na ekvatoru b) u točki na sjevernoj polarnici
c) u točki na Južnom polu d) u točki na južnoj obratnici

1 **19.** Kako se naziva naprava koja služi za orijentaciju, a prima signale iz satelita koji kruže oko Zemlje?
a) radar b) kompas c) Sunčani sat d) GPS prijamnik

1 **20.** Na teritorij koje države su pali ostaci meteora koji se 15. veljače 2013. godine raspao u Zemljinoj atmosferi?
a) Kine b) Rusije c) Kanade d) Njemačke

1 **21.** Koji kontinent Novoga svijeta ima obale na sva tri oceana?
a) Sjeverna Amerika b) Antarktika
c) Južna Amerika d) Australija

**U SVAKOM OD SLJEDEĆA ČETIRI ZADATAKA DVA SU ODGOVORA TOČNA.
ZAKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.**

2 **22.** Koja su dva od navedenih planeta najbliže Marsu?
a) Merkur b) Jupiter c) Zemlja
d) Venera e) Saturn

2 **23.** Koji su od navedenih reljefnih oblika udubljenja?
a) ponikva b) kotlina c) visoravan
d) gora e) pobrđe

2 **24.** Koje od navedenih geografskih karata pripadaju tematskim kartama?
a) topografske b) opće c) političke
d) planovi e) gospodarske

2

25. U kojim se od navedenih mjerila izrađuju geografske karte Karlovca i Makarske s ucrtanim društvenim objektima u tlocrtu?

a) 1: 100

b) 1:100 000

c) 1: 1 000 000

d) 1: 10 000

e) 1: 10 000 000

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH CRTEŽA.

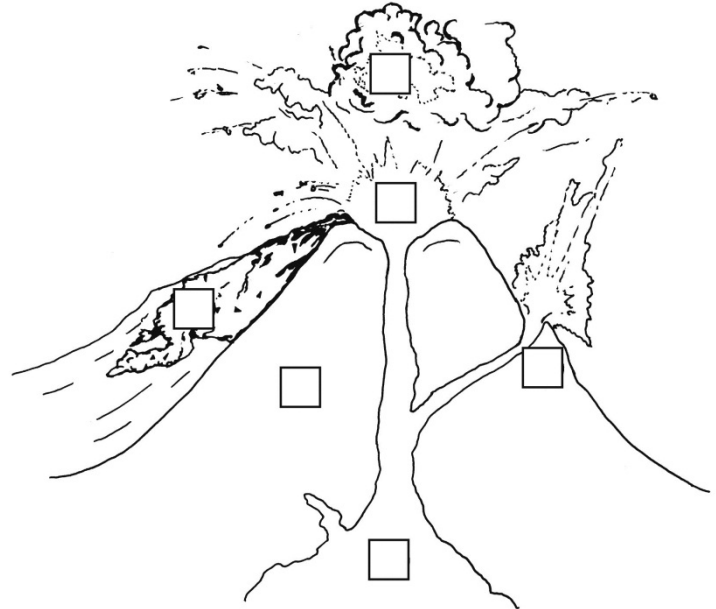
3

26. Na crtežu je prikazan presjek vulkana.

U kvadratiće na priloženom crtežu upiši odgovarajuće brojeve za navedene dijelove vulkana.

Tri su kvadratića višak.

- 1 ognjište magme
- 2 krater
- 3 izljev lave

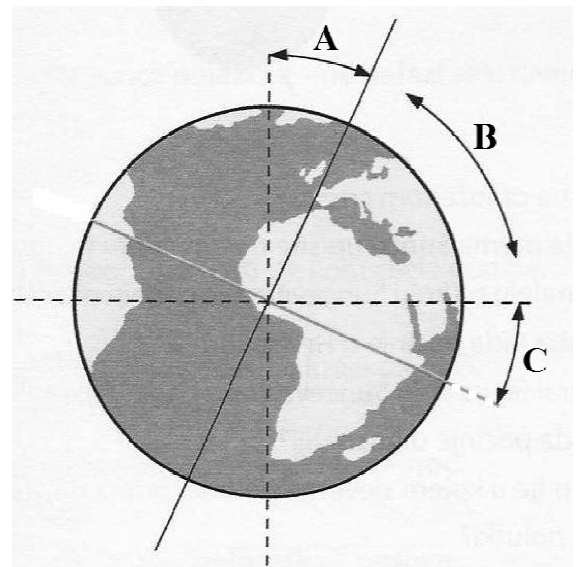

2

27. Na crtežu je prikazana nagnutost Zemljine osi.

Podebljaj na priloženom crtežu u cijeloj dužini početnu paralelu.

Zaokruži slovo koje prikazuje kut pod kojim je Zemljina os nagnuta na ravninu Zemljine putanje.

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2

28. Okretanje Zemlje oko zamišljene osi naziva se **rotacija / revolucija** Zemlje. Odvija se u smjeru **zapad – istok / istok - zapad**. Traje **jedan Sunčev dan / jednu Sunčevu godinu**. Posljedica tog gibanja Zemlje je izmjena **godišnjih doba / dana i noći**.

2

29. Nazca i Južnoamerička litosferna ploča međusobno se približavaju u **Atlantskom / Tihom** oceanu. Na granici tih dviju litosfernih ploča nastaje **srednjooceanski hrbat / dubokomorski jarak**. Na mjestu podvlačenja Indijske ploče pod Euroazijsku dolazi do izdizanja **Himalaja / Kordiljera**. Izdignuto uzvišenje je **staro gromadno gorje / mlada ulančana planina**.

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI SREDNJI I DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. DVA SLOVA I DVA BROJA SU VIŠAK.

3

30. Poveži opise s odgovarajućim reljefnim oblicima i tipom reljefa.

_____ obalni reljef	A) zaravan nastala pomicanjem ledenog pokrova	1) jama
_____ krški reljef	B) duboki i uski zaljevi strmih obala	2) dina
_____ riječni reljef	C) strm i stjenovit obalni odsjek	3) ponikva
	D) uska i duboka pretežno okomita šupljina u stijeni	4) kanjon
	E) duboka i uska riječna dolina strmih strana	5) klif

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA NA CRTU ISPRED POJMA U LIJEVOM STUPCU. DVA SU SLOVA VIŠAK.

3

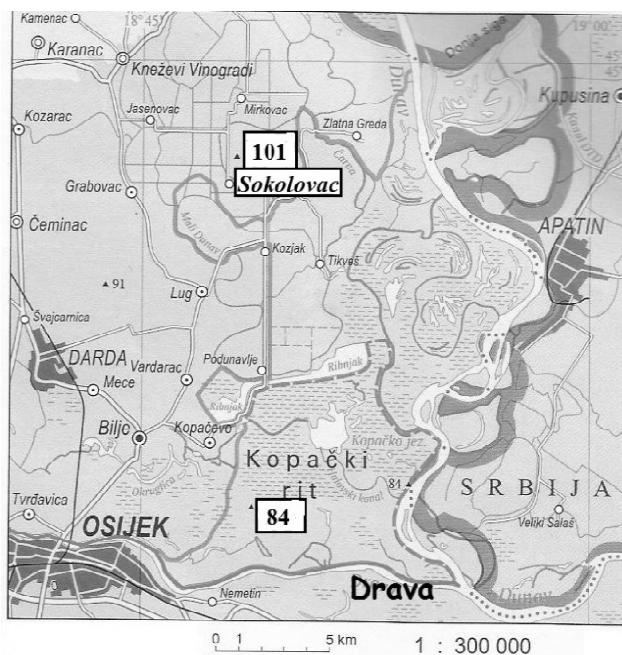
31. Poveži opise s odgovarajućim pojmovima.

_____ satelit	A) golema nakupina zvijezda
_____ zvijezda	B) manje svemirsko tijelo koje kruži oko planeta
_____ planet	C) užareno svemirsko tijelo
	D) svemirsko tijelo koje se okreće oko zvijezde
	E) manje svemirske čestice nastale od zaostalog materijala pri nastanku Sunčevog sustava

SLJEDEĆE ZADATKE RIJEŠI POMOĆU PRILOŽENE KARTE.

2

32. Prema brojčanom mjerilu na priloženoj karti 1 cm prikazuje _____ km u prostoru. Udaljenost između Darde i Osijeka na karti je 3 centimetra. Izračunaj stvarnu zračnu udaljenost između Darde i Osijeka.

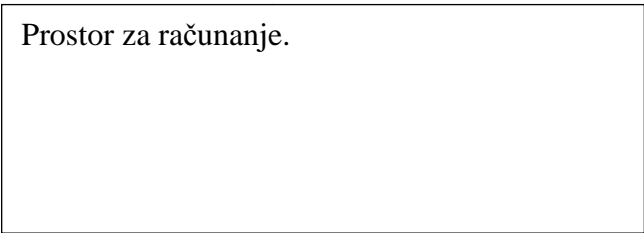
Stvarna zračna udaljenost između Darde i Osijeka je _____.

2

33. Ime rijeke koja protječe kroz Osijek i istočno od Osijeka je _____. Najdeblja krivudava linija na karti je državna granica između Hrvatske i _____ (upiši ime države).

1

34. Izračunaj koliko iznosi relativna visina između Sokolovca i Kopačkog rita. Relativna visina iznosi _____.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI POMOĆU CRTEŽA NASTANKA LEDENJAČKE DOLINE.

3

35. Na pripadajuće crte ispod crteža upiši brojeve redosljedom kojim nastaje ledenjačka dolina počevši od broja 1.

